

Motion till riksdagen 2024/25:2782

av Sten Bergheden (M)

Rimliga avgifter inom äldreomsorgen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna och förutsättningarna avseende avgifterna inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över villkoren rörande bostadstillägg och avgifter inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att i högre utsträckning beakta pensionärernas ekonomiska situation vid hanteringen av avgifter i äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en jämförelse och bedömning av hyresnivåerna inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bland pensionärer som bor i särskilt boende har det visat sig att ungefär en tredjedel är berättigade till bostadstillägg. Men en stor del av bostadstillägget till dessa pensionärer når inte fram till de äldre människorna då kommunerna, när bostadstillägg beviljats, tar ut höga kommunala avgifter för det särskilda boendet. På ett genomsnittligt utbetalat bostadstillägg i särskilt boende tar kommunerna hand om cirka två tredjedelar av summan, och pensionären behåller då enbart en tredjedel.

Det beskrivna förfaringssättet gör att syftet med bostadstillägget till pensionärer inte förefaller uppfyllas i de fall en pensionär bor på ett särskilt boende och får rätt till bostadstillägg. Varken för den enskilda pensionären eller för landets övriga skattebetalare kan detta förfarande uppfattas som rättvist eller transparent. Det finns också en risk att det leder till ökad byråkrati.

Således uppstår även frågor dels kring om bostadstillägget ska fungera som en förstärkning av kommunernas finanser, dels kring om de förbehållsbelopp och avgifts-

utrymmen som i dag tillämpas är för restriktiva i förhållande till samhällets kostnadsutveckling. Oavsett om en pensionär i särskilt boende har bostadstillägg eller ej så kan den inkomst som återstår efter att olika avgifter är betalda ofta bli mycket liten, omkring 2 000 kronor. Detta räcker svårligen till vanliga utgifter såsom mobil, kläder, hårvård, fotvård och presenter till barn och barnbarn. Avgiftssystemet i äldreomsorgen riskerar att försätta pensionärer med pensionsnivåer upp till omkring genomsnittet i en för låg ekonomisk standard under den tid då de behöver samhällets omsorg som mest.

Sammantaget bör därför möjligheter och förutsättningar gällande avgifterna i äldreomsorgen ses över liksom hur bostadstilläggets syfte uppfylls i sammanhanget, där man bör ta större hänsyn till pensionärernas ekonomiska situation.

Ytterligare en aspekt är att hyrorna i särskilda boenden är en stor utgiftspost för de pensionärer det gäller. Men när det gäller huruvida hyresnivåerna är rimliga eller ej saknas dessvärre tydliga uppgifter, bedömningar av hyresnivån i relation till boendets standard och hyrorna i kommunen i övrigt samt jämförelser mellan kommuner. Det finns exempel på att en lägenhet på 30 till 35 kvadratmeter i ett särskilt boende i en mindre svensk kommun kan kosta mellan 5 000 och 8 000 kronor. I sammanhanget kan nämnas att den maximala bostadskostnaden som ersätts i bostadstillägget ligger på 7 500 kronor och att medelhyran för en lägenhet med ett rum och i kök i Sverige år 2003 låg på 4 800 kronor enligt SCB. Hyrorna i särskilda boenden förefaller därför vara i högsta laget. Därtill saknas nationella data för hyrorna på särskilda boenden runt om i landet och i regel förekommer inte någon bedömning eller granskning kring huruvida hyresnivåerna på särskilda boenden är rimliga eller ej. Äldreomsorgen ska i första hand utgå från och finnas till för de äldre. Risken för att tvingas betala oskäliga hyreskostnader bör minimeras.

Socialstyrelsen bör därför få i uppdrag att samla in data på hyrorna i särskilda boenden i landets alla kommuner. Därtill bör möjligheten till en bedömning av rimligheten på hyresnivåerna i kommunerna göras.

Sten Bergheden (M)